

Veliko več podjetij, usmerjenih na tuje trge

Premiki V zadnjih 25 letih so številna velika industrijska podjetja nadomestila manjša, povprečno pa ustvarjajo precej več dodane vrednosti

V četrto stoletje samostojne Slovenije so nekatera včasih pomembna podjetja propadla, vendar so vznikla nova, mnoga tudi takšna, ki velik delež prihodkov ustvarjajo na svetovnih trgih v dejavnostih z visoko dodano vrednostjo. Pogovarjali smo se z Mojco Kunšek, direktorico Ajpese.

DAMJAN VIRŠEK

Kateri so bili po vašem mnenju glavni razlogi, da so se v preteklih 25 letih zgodile takšne spremembe strukture gospodarstva, kot jo opazate v analizah Ajpese?

Glavni vzvod tovrstnih sprememb je evolucija gospodarstev iz industrijske dobe v storitveno naravnano proizvodnjo. Tak prehod je bil pričakovani, Slovenija pa se je z njim spopadla tudi zaradi osamosvojitve, umika iz nemirnih balkanskih trgov ter pospešenim usmerjanjem na zahodne trge in v nove dejavnosti. Ključni razlog je tehnološki napredek, predvsem razvoj informacijskih dejavnosti, nove tehnologije, kot sta internet, selitev delovno intenzivnih panog, na primer tekstilne, usnjarske, pohištvene industrije na Daljni vzhod, kar je značilno za vso Evropo, ne samo za Slovenijo, odpiranje slovenskega gospodarstva in večji vpliv svetovne konkurence v Sloveniji in konkurence slovenskim proizvodom na tujih trgih, saj se je v zadnjih 25 letih naše gospodarstvo še bolj internacionaliziralo.

So te spremembe bolj posledica propada prejšnjega družbeno-gospodarskega sistema (samoupravnega socializma) ali pa razpada Jugoslavije, osamosvojitve Slovenije, vključitve v Evropsko unijo? Del sprememb se gotovo nanaša na osamosvojitve Slovenije. V prejšnjem režimu so marsikatera pod-

Mojca Kunšek FOTO BLAŽ SAMEC

jetja ustvarjala velik del prihodkov s proizvodnjo za vojaško industrijo, prav tako so bile njihov glavni »izvozni trg« države nekdanje Jugoslavije. Z umikom s tega trga je bilo treba tudi prestrukturiranje ponudbe od preprostih proizvodov do proizvodov z višjo dodano vrednostjo, ki jih zahodni trg pričakuje. Podjetja so hitro konsolidirala svoje poslovanje, na ravni države so do začetka krize vsakih šest let podvojila obseg prodaje na tuje trge. Leta 2015 so že 37 odstotkov svojih prihodkov ustvarila na tujem trgu, leta 1991 pa 13,5 odstotka. Vključitev Slovenije v EU in uvedba evra sta gospodarstvu zelo olajšali poslovanje na teh trgih (manj administrativnih ovir, nič valutnega tveganja).

Lahko na podlagi analiz Ajpese ugotovimo, katere gospodarske dejavnosti so v Sloveniji propadle (oziroma so zdaj veliko manj pomembne kot pred 25 leti) in katere so jih nadomestile? Primerjava števila subjektov po standardni klasifikaciji dejavnosti kaže, da je tekstilna in usnjarska

stotka ter informacijske in komunikacijske dejavnosti 6,3 odstotka. Najvišja neto dodana vrednost na zaposlenega leta 2015 je bila v dejavnosti preskrbe z električno energijo, plinom in paro, in sicer 104.115 evrov, sledijo poslovanje z nepremičninami z 88.888 evrov, informacijske in komunikacijske dejavnosti 64.068 evrov ter finančne in zavarovalniške dejavnosti 56.533 evrov. V predelovalnih dejavnostih pa proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov 99.364 evrov, proizvodnja kemikalij in kemičnih izdelkov 59.004 evrov, proizvodnja pijač 57.998 evrov in proizvodnja kovin 51.359 evrov.

Opazen je tudi trend zmanjševanja števila delovnih mest. Vemo, da smo to delno »reševali« tudi z upokojevanjem, vendar resnih problemov to ne odpravlja. Kje vidite možnosti, da bi slovensko gospodarstvo v prihodnjih letih ustvarjalo nova delovna mesta? V Sloveniji je problem, da dve tretjini samostojnih podjetnikov, ki naj bi bili temeljni bazen za zagon gospodarstva in odpiranje delovnih mest, rešuje le svoj ekstenzični položaj, saj nima nobenega zaposlenega. V Ajpesu ocenjujemo, da je marsikdo stopil na podjetniško pot brez pravega podjetniškega programa, kot da je enostavnost in brezplačnost registracije podjetja

prenesel tudi v svoj novi podjetniški svet. Pomanjkanje inšpekcijski organov pa je botrovalo temu, da se je slovensko gospodarstvo srečalo z več nepravimi podjetniki in podjetniškimi anomalijami, kar se kaže tudi v nezaupanju v naše gospodarstvo in državo. Izhod je v drznejšem, bolj informiranem in tržno usmerjenem podjetniku, ki svojo dejavnost postavlja s svojo družino in korektnimi odnosi do zaposlenih, trga in države. Z vidika dejavnosti pa v razvojno in informacijsko usmerjeni dejavnosti ter turizmu.

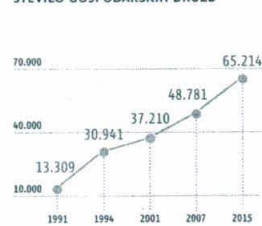
V analizi gospodarskih družb ni samostojnih podjetnikov. Kako

velik delež zaposlenih in ustvarjene nove vrednosti generirajo? Tako za gospodarske družbe kot podjetnike pa za leto 2015 lahko ugotovimo, da so se poslovni rezultati, merjeni v neto dodani vrednosti, izboljšali, in sicer pri samostojnih podjetnikih za osem, v gospodarskih družbah pa za šest odstotkov. Samostojni podjetniki postajajo vse pomembnejši predvsem v zadnjih 15 letih. Leta 2015 so prihodki podjetnikov pomenili 5,8 odstotka prihodkov gospodarskih družb, 9,2 odstotka zaposlenih v primerjavi z gospodarskimi družbami in sedem odstotkov dodane vrednosti v primerjavi z gospodarskimi družbami.

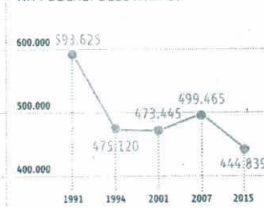
Slovensko gospodarstvo se je v 25 letih močno spremenilo

pomembnejši podatki in kazalniki poslovanja gospodarskih družb

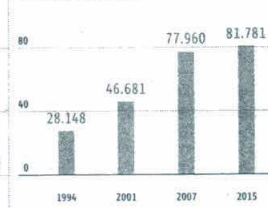
ŠTEVILO GOSPODARSKIH DRUŽB

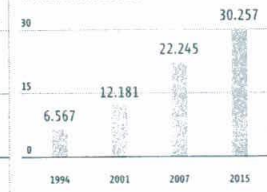
ŠTEVILO ZAPOSLENIH NA PODLAGI DELOVNIH UR

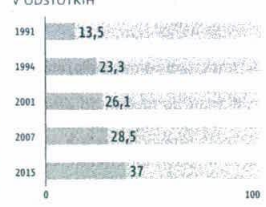
PRIHODKI V MILIJONIH EVROV

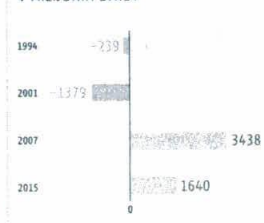
ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE NA TUJIH TRGIH V MILIJONIH EVROV

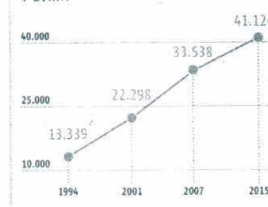
DELEŽ ČISTIH PRIHODKOV OD PRODAJE NA TUJIH TRGIH V Odstotkih

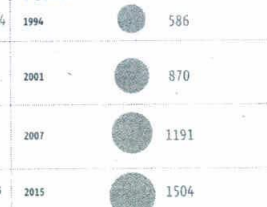
NETO ČISTI DOBIČEK/IZGUBA V MILIJONIH EVROV

NETO DODANA VREDNOST NA ZAPOSLENEGA V EVRIH

POVPREČNA Mesečna plača na zaposlenega v evrih

DELO Vr: Alpes